

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у валути, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т З А П О Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата плаћа се поштом
упутницом непосредно админис-
трацији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отплатити новинама на
коју драго пошту; а коме је на-
ручнице, може се претплатити
код г. *Петра Рамадановића*, књаж.
при. агента у Котор а Дошнев се
плаћа уредништву. Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се: за
сваку рјеч или за број од пет
цифара по 3 новчана за први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчана.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ

— Њ. В. Књагиња Милена отпу-
товала је, да проведе који дан у Ље-
сковцу на Ријеци.

— Њ. В. Господар, по обичају,
прославио је и ове године, 26 ов. мј.
светковину Ђорђевог Крста. Том
приликом били су позвати у Књажев-
ски Двор на соаре наши министри, ми-
нистар руски г. Губастов, Њ. П. А. Фе-
взи-паша, Њ. П. г. генерал Велимировић,
г. полковник Сумароков и цео официр-
ски кор. Том приликом Њ. В. Госпо-
дар наиздравио је Цару Рускоме, руској
појеси и Русији, на чем је г. Губастов
одговорио здравицом за Књаза, црногор-
ску војску и Црну Гору. Уз црну је
здравицу одсвирана руска, а уз другу
црногорска химна. На овој светковини
Њ. В. Господар благоизволио је одлико-
вати златном „Милоша Обилића“ ме-
даљом Њ. П. г. генерала Велимирови-
ћа, што је на присутне најбољи ути-
сак произвело.

Овом приликом измијењене су
сљедеће депеше:

Њ. И. В. Цару НИКОЛИ II.
Петроград.

У име Црногораца витеза Св. Ђор-
ђије и Моје подносим Вашем Величан-
ству наше понизне и искрене честитке
за данашњи дан, као и увјерење наше
вјерне и чврсте оданости; па срећни и
одушевљени напијемо у драгоцијено
здравље Царево и језгре витеза, који
су данас уз њега и цијелог онога
братства славнога, којима и ми носиоци
знака Св. Ђорђије имамо част при-
падати.

Живио Цар — Живио Русија и
непобједима руска Војска. —

НИКОЛА.

Одговор:

Царско-Село 27 нов.

Њ. В. Књазу НИКОЛИ
Цетиње.

Благодарим Вашем Височанству и
свијема црногорским витезовима Св.
Ђорђије на њихове честитке. Нека Бог
задржи под Своје свето окриље вриједни
народ и храбру војску Вашег Висо-
чанства.

НИКОЛА.

— Изванредни посланик и оцпо-
моћени министар Краљевине Србије,
г. генерал Велимировић славио је прош-
ле сриједи своје крсно име св. Алим-
пију. Том приликом били су да му
честитају славу: Њ. В. Господар, Њ.
В. Књаз Наследник, Њ. С. Књаз
Мирко, Њ. В. г. Митрополит Митро-
фан, министри, дипломатски кор, наши
великодостојници, чиновници, официри
стојеће војске и грађанство.

— Њ. П. г. А. Февзи-паша зва-
нично је извјестио нашу Владу, да
је у Цариграду потписат мир између
Турске и Грчке.

— Њ. В. Господар благоизволио
је одликовати:

Г. Ивана Павловића, отправника
послова Кр. Србије у Риму II. ст.
Данчлова реда; Г. Димитрију Боди
Кр. Српск. консула у Солун III ст.;
Г. Бранислава Нузића, жералта Кр.
Срп. консулата у Сесеру IV ст.; Г.
Јована Боде, Управитеља Ђ. кр. пољо-

дјелске хемиске штације у Горници
III ст.; Г. Ивана Бозоти, органисту
катедралне цркве у Трогир V ст.;
Г. Франа Грбића, равнатеља Глазбене
Матице у Љубљани IV ст.; Г. Хан-
риха Стишке, књижевника у Берлину
IV ст.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

ЦЕТИЊЕ, 28 новембра.

Бечки дописник петроградских „Но-
вости“ пише о приликама у Аустрији
између осталог и ово: „Одношаји
партија аустријских према законскоме
предлогу о продужењу економне по-
годбе са Угарском показују по хладу
пута, како је Аустрија држава изне-
нађења и неувјероватности. Немачке
прогресисте, које су свагда биле ва-
трене присталице те погодбе, сада во-
де упорну борбу против ње, а Чеси
и Њемци конзервативци, који се ни
мало не одушевљавају садашњим ре-
жимом мађарским па и самим дуализ-
мом, сада се заузимају за продужење
те погодбе. То је право вавилонско
„смјатеније јазиков“, којим се врло
сретно користе Мађари, који су успје-
ли, да имају рјешавајући утицај на
опште послове монархије. Угарска не
може ништа имати против продуже-
ња економне погодбе, која је за њу
врло повољна, али међу тим економни
интереси свих народности аустријских
страдају од народносне борбе и несуг-
ласица. Младочеси, као што је у оп-
ште познато, нијесу повољно распо-
ложени према продужењу постојеће по-
годбе са Угарском. Али они, као и
остали Словени, ријешили су, да
приме закон из два разлога. Прво,
они хоће да предупреду продужење
економне погодбе са Угарском мимо
парламенат т. ј. административним пу-
тем, а друго, они желе да докажу
Њемцима, како мањина парламенатска,
поред свих својих скандала и терора,
не може владати над већином.

Султан је 12 ов. м. давао сјајан
ручак и представу у част дру. Вла-
ду Ђорђевићу, министру-пресједнику,
на коме је било присутно све особље
српског посланства. Султан је одли-
ковао дра Ђорђевића орденом Осман-
лије у бриљантима, Јовицу Христића,
секретара српског посланства орденом
Медидије II. степена, а остало особље
нижом орденима.

Из Биограда јављају даље ово:
Неки страни листови донијели су ви-
јет, о којој се сада врло много говори,
као да је руски посланик Александар
Петровић Изволски позвао из Биогра-
да по парочинице налогу Цара Нико-
лаја, и као да се нови посланик пеће
све дотле постављати, докле се краљ
Милан буде бавио у Србији. Ти су
гласови, како увјеравају службени кру-
гови, потпуно неосновани, и Изволски
је по молби својој премјештен из Би-
ограда и нови руски посланик В. В.
Жадовски доћи ће у Биоград, чим нови
руски амбасадор Зиновјев дође у Ца-
риград и прими своју дужност.

Из Солуна јављају ово: Турске
власти осудиле су затвор седам Бу-
гара и три Србина због афере Побуж-
ја манастира. Срби се жалите теле-
графским путем у Цариград, јер они
нијесу ни мало криви. Сва је прилика,

да ће Срби бити пуштени, јер перед
су изазвали Бугари.

Из Скопља јављају, да се потвр-
ђује вјест, да је у Призрену, Пећи
и Ђаковици буна. У Скопље су жељез-
ницом стигла из Солуна три батаљона
пјешадије, а из Витоља кренула су се
четири батаљона за Скопље. У конзу-
ларним круговима у Скопљу говори се,
да је једна велика сила умјешала своје
прете у Арбанији, гдје влада велико
незадовољство. По вјестима из Ђако-
вице дошло је тамо до боја између
побуњених Арбанаса и турских низа-
ма, при коме је много њих погинуло
на обје стране. Скопље личи на војни
логор, јер војска с југа непрестано
стиже тамо. Скопљански грађани ве-
ома су забринути, јер стижу гласови
из Качаника и Призрена, да се Арба-
наси оружују и пријете покољом сви-
ма онима, који се не би придружили
њиховој побуни против царских власти.

У Италији чине се већ сада при-
преме за достојну прославу педесето-
годишњице италијанског устава. Жи-
вахна новинарска расправа повела се
о питању, кога дана да се та прилика
прослави, да ли 4 марта, кога дана се
год. 1848 прогласио пјемонтески ста-
тут, или 8 маја, кад се први пут са-
стала италијанска комора „Италија“
предлаже, нека се оба дана свечано
прославе, први у Торину, а други у
Риму.

У прошлу суботу румунски краљ
Карол отворио је у Букурешту пре-
стоном бесједом комору.

У престоној бесједи помињу се
на првом мјесту тешка искушења,
која је Румунија претрпјела болешћу
престолонаследника. Краљ благодари
на изјављеним доказима оданости и
љубави који су му у тим тешким дан-
има стизали из свију крајева земље и
свију кругова друштвених.

Односно спољне политике вели се
у престоној бесједи: Немира, у коме
се бјеше налазила Јевропа поводом
грчко-турског рата, данас више нема.
Удружена акција великих сила јамчи
за општи мир, који ће напредку наро-
да дати новог полета. У сред тих
околности положај Румуније још се
више утврдио, и ми смо са свију
страна добијали доказе топлих симпа-
тија за стајност којом ми водимо ми-
рољубиву и мудру политику. С тога
су одношаји наши према свима држа-
вама веома искрени. Мени је било
много до тога стало да и у овој годи-
ни дам поново израза својих осјећаја
пријатељства и поштовања, које сам
ја увјек осјећао према цару и краљу
Франц Јосифу, па са задовољством
констатујем сјајан пријем који ми је
краљ указао у мађарској престоници.
Одношају доброг сусједства и прија-
тељства између Румуније и Бугарске
добили су новог појачања у посјети
књаза Фердинанда на нашем двору,
који нам је том приликом дао нових
доказа својих сопствених осјећаја и
свога народа према нама. Не могу
пропустити а да са благодарношћу не
споменем пажњу коју нам је милости-
во указао цар Русије, који ме је у
мојој другој престоници изволио по-
здравити преко свог изванредног иза-
сланика. Привредни одношаји између
Румуније и отоманске државе утврђени
су сад трговачким уговором, који ће
нам се подносити на одобрење.

У престоној бесједи спомиње се
свечано отварање универзитета у Јашу
и искрен дочек који је том приликом
учињен краљевским супружницима, па
се наглашује законски предлог за на-
ставу у средњим и вишим школама.
Односно финансија у престоној бесје-
ди вели се, да је буџет за 1896/97 на
крају године показао вишак у три
милiona. Овај случај био би још и
повољнији да многа кини са поплавом
није ове године упропастила силну ље-
тицу. Идући буџет биће у равнотежи.
Поплаве су веома оштетиле саобраћај-
на средства у краљевини, с тога је
потребно било да се спреме законски
предлози о путевима и комуникацији
у опште. Жељезнице подићи ће систе-
матском организацијом нове магистре
на робу.

На крају престоног бесједа кон-
статује, да се политичко стање у овој
години повољно утврдило, а сад оста-
је још само да се развије и унапреди
материјална снага земље, да се створе
корисни стајни привредни одношаји,
који ће морални и привредни напре-
дак зајемчити.

Престону бесједу примила је ко-
мора са бурним одобравањем.

Несугласица која је код чл. 11
уговора мира пзила између грчких и
турских пуномоћника, налази се у томе,
што грчки заступници хоће да се
ставу: „La liberté du commerce et de
la navigation sera rétablie de manière
réciproque“ још додаду и ријечи: „com-
me par le passé.“ Турски пуномоћни-
ци томе су противни, јер је тај дода-
так противан закљученом ставу: „Les
deux parties se réservent de conclu-
re ultérieurement un traité de commerce
et de navigation.“ Грчки пуномоћници
очекују инструкције из Атине; чим
ове стигну састаће се пуномоћници да
продуже савјетовања.

До недјеле у подне грчки пуно-
моћници нијесу добијли инструкције.

Бечки листови јављају, да су се
тешкоће, на које је барон Гауч првог
дана при састављању кабинета нап-
шао, другог дана, у уторак, још уве-
ћале:

У груписању политичких партија
рајхсрата над Баденијева кабинета ни-
је изазвао, за сада бар, никакве про-
мјене. Партије из којих је већина са-
стављена проиле суботе поново су се
потпуно споразумјеле, и с тога десница
сматра да ће њено држање према ка-
бинету Гауча бити онако исто какво
је било и према кабинету Баденија.
Парламентарна комисија ријешила је,
да је већина парламента и даље вољна
да одобри провизоријум погодбе, али
да ће и сад као и прије тражити да
уредба о језицима остане у сили. Пар-
ламентарна комисија држи да промјена
кабинета неће дати повода промјени
у предсједништву парламента. Сам
Абрахамовић није вољан да напусти
своје мјесто.

Партије левнице тако исто спора-
зумјеле су се и сложиле да у свима
националним питањима раде заједнич-
ки. Левница ће остати при својим до-
садашњим захтјевима. Тражиће укидање
уредбе о језицима, поништавање рије-
шења о исклучењу посланика и од-
ступање предсједништва парламента.
Њемци ће енергично тјерати опозицију
док се сви њени захтјеви не испуне.
О сједници парламента не може бити

ни говора докле Абрахамовић не поднесе оставку.

Гауч, вели се, да ће претходно ступити у споразум са објема партијама односно уредбе о језицима, а прије продужења рада у парламенту ступиће у споразумјевање са левицом односно њеног захтјева да се промијени предсједништво у парламенту.

У јучерашњој сједници заступничке куће угарског сабора интерпелирао је заступник Франо Кошут о догађајима у Аустрији. Угарски сабор има, рече, право и дужност истраживати, да ли у Аустрији још постоји уставно стање, с којим је уско скопчано заједништво обију пола монархије. Мјесто с аргумената, боре се у Аустрији тучавама, а већина зло је поступала, да протура промјену пословника, која је идентична са укинућем уставности. У Угарској не има никога, који би тај поступак одобрио, а они догађаји имају се тим више жалити, што се случајне баш у вријеме, кад се ради о нагодбеном провизорију. Угарска не може мирно гледати, како се валови страсти склањају над нашим главама. С тога ставља на владу савједују интерпелацију: Кад мисли влада с обзира на одношаје у Аустрији употребити право Угарске, да поднесе на праву самоопредјелена основне законске основе, које одговарају потребама Угарске као независне државе?

Министар предсједник барон Гауч морао је у интересу издржања јавног мира и поретка започети своју владу са одредбом пријекског суда за град Праг и његове котаре. Вапредно строге мјере потребне су биле с тога, јер догађаји у Прагу нијесу биле имали значај политичких демонстрација, него су се изродили у илалчање и палеж. Држава је дужна, да штити особу и имовину својих држављана, с тога не има двојбе о оправданости најстрожих мјера што их допушта закон. Прашка „Политика“ истиче, да је покрет настао утиљвом елемената, којим су домовина, народност и све друге свјетске парадигме равнодушне. Добро мислећи кругови чешке престолнице не смију и не могу се дати злоупотребити у ту сврху, да се потресу темељи јавног поретка и сигурности особе и властности и да Златни Праг буде позориштем деструктивних стру-

ја, који је од вајкада гесло било: *Après nous le déluge*. Завосијем ријечима позиваје суграђане, нека својски настоје, да се угуши покрет, који би могао бити од ужасних посљедица по политичке тежње чешког народа.

Одмах у првој сједници талијанске коморе, која је прекојуче започела своје засједање, дошао је говор на Криспијеву згуду. Како је познато, заплетен је Криспи у такозваним банковима „панамини“. Равнатељ Фавила, који је провјерио милионе лира, означао је Криспија као свога сукривца, те је против њему поведен судбен поступак, али је услед његова призива обустављен, пошто је касационални суд изрекао, да против бившег министра не може поступати обични суд, него сенат као законодавно тијело. По прије га мора комора изручити. Влада није ставила захтјева, да се изручи Криспи, него је овај с м молио за изручење. Влади то није почудно, те ће она задржати ствар, колико се год буде дало, јер је недовољено, да ће код расправе овога предмета доћи до бурних призора, а могуће и до министарске кризе.

У истој сједници коморе предложио је министар Веконти Веноста зелену књигу о извајској политици Италије, а с једнодушним одобравањем саслушан је експозе министра финансије о финансијалном стању краљевине. Изјашњење ове бави се руковањем дозволеним прорачуном додација, реформама на управном пољу и у финансијалној управи, реформама господарским и социјалним. Закључени рачун за год 1896/7 исказује вишак од 34 милијуна лира, од којих је 27 милијуна употребљено на градњу железница, 3 милијуна на отплату дугова, 3 милијуна на градњу бродова. Овај повлазни успјех, који је унаошт великим трошковима уштеди повода и опреме бродова у грчком мору. У прорачуну за следећу годину исказује се вишак од 40 1/2 милијуна, од којих ће се 20 милијуна употребити за градњу железница, 4 за отплату дугова, а 16 остају на располагање. За другу будућу годину очекује се још повољнији успјех. Министар савијује коначно талијански државни прорачун са прорачунима аустроугарским и њемачким, те им приписује солидну основу. Што се талијанске политике у Африци тиче, ево мише министар, да ће се ограничити на сабирање снаге и мало по

мало повући с височина Масауе на обалу. Коначно истиче министар велику вриједност господарске и социјалне реформе, која је подучена тиме, што су мали порезовници оптерећени од пореза на доходак из покретне имовине, и што је мали и сјед стављен у погледу финансијалном и господарственом под заштитом државе. На против овага очекује знатно помножање државних доходака, којим ће се талијанске финансије консолидирати, а подједно подигнути државна вересија.

Престолни говор, којим је цар Вилим отворио њемачки државни сабор, полаже највећу важност на умножању ратне марице, те истиче, да се та потреба не да даље заглављивати, него се у интересу јакости и угледа њемачке државе мора задовољити. Тим је сабор стављен пред алтернативу, или привољети на то, да се ратна морнарица у извјесном времену помножи и појача, или се пак приправити на распад. Много блажим изражава говори цар у престолној својој бесједи о реформи војничког казненог поступника, а на коњу се јасно изражава о извајском положају, изјављујући сигурну наду, да ће се уздржати јевропски мир. Са особитим задовољством спомиње цар свечани и ердаци дочек у Будимпешти и Петерхофу, те их означаје јамством мира.

Цијели говор цара Вилима поен на себи билег строге стварности и мира, којим се одликују сви државни саставци државног канцелара кнеза Хоенлоа. О финансијалном положају државе изјављује се повољно; државно кућанство не ће тражити нових терета од савезних држава. У прорачуну тражити ће се средстава за побољшање хране војци и морнарици за преустројство топионичких спрема. Пошто има наде, да ће се помножити државни доходи, предложити се закон о употреби вишака за обалење државног дуга. За унапређење народног господарства устројит ће се државни господарски одбор, који ће подијелити своје предлоге гледе уређења царинског стања и гледе побољшања трговинских одношаја напрема иностранству. У југозападној Африци настала је услед говеће куге потреба, да се побољшају средства и да се поприме пажљиве мјере против куге. Са француском владом поведени су преговори ради установљења граница између по-

крајина Того и Дохомеј, те има наде, да ће се то питање ријешити у интересу обостранијих господарствених прилика. Умрештво њемачких мисонара и навале на мисонарске заводе у Кини изазвале су потребу, да се источно азијатско њемачко бродовље одашаје у залив Каучау, који је догађајима најближи, да се казне злочинци и успостави сигурност.

На коњу својега пријестолног говора рекао је још цар Вилим. Прије двије године завјерио сам се на овом мјесту, да ћу уздржати државу, како сам је примио од мојега ђеда; да ћу чувати част и углед државе у иностранству. Ви, који сте били онда присутни, били сте ђевери моје заклетве. У име државе, пред лицем свемогућег Бога, молим, да би Вам Свевишњи помогао у раду, те да ми помогнете уздржати част и углед државе.

Прва сједница њемачког државног сабора, којој је предсједао пријашњи предсједник Буол, није била властна стварати закључке, јер је присутно било само 175 заступника.

Средиња странака спремила је предлог, да се укине закон о Исусовцима.

Како француске новине јављају, влада жели да се Драјфусова афера што прије сврши. Генерал Пелје, требао је на сваки начин подијелити јуче свој извјештај генералу Сосијеру, који ће тада донијети потребне одлуке. Могуће је да се он неће одлучити за поновљење парнице. Мисли се, да је неопходно, да се изнесена акта, о којима до сада није било говора, покаже Драјфусу за вријеме парнице. Издава је заповијест да се тражи онај тајни агент, о чијим је сумњивим односима с Белијом, Њемачком и другим државама наглашено. У потрази за њим, наишло се на једну компромитујућу чињеницу. „Kurier du Soar“ вели, како је у стању увјерити да је министар војени г. Вило, министру предсједнику Мелни, подио веома опширан извјештај о свима својима односима, које је у овој ствари имао са Кеетнером. Према једном листу, министар војени имао је јуче дати изјаву о потрази, коју је водио генерал Пелје. Исти лист тврди, како је истрага утврдила, да Естерхази у овој ствари није био умјешан „Агенција Хавасова“ на то примјећује, да то треба примити с великом резервом. „Фигаро“ познаје, да је Естерхазијева преписка,

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ЈЕДАН ИЗВОД ИЗ НАНЗЕНОВА ПУТОВАЊА.

О резултатима путовања чувеног поларног путника, Нанзена, који се прошле јесени вратио, и који је своје путовање опширно описао у врло интересантним путопису, код нас се врло мало зна. Ми ћемо овдје изнијети врло кратак извод о томе путовању његовом, а опширнији извјештаји могу се читати у оригиналу, на њемачком, или у преводу на француском језику.

Нанзен се кренуо са једном експедицијом од тринаест људи (морнара) из Христијаније 24 јуна 1893 године на броду нарочито за то спремљеном који су назвали *Fram* (значи „напред“). 13 јула пристигао је у Тромзо (на обали Норвешке); 21 јуна у Вардо (Норв.). Одатле је ишао сво у источном правцу; 25 јуна био је на Новој Земљи; 9 септембра на рту Чедускину (најсјевернији рт Азије, под 78°) на је и даље наставио ошет у источном правцу, све до тачке под 77 степенем ширине и 136 степенем источне дужине (по парниковом меридијану). Ту се приближио приближио ономе правцу, у ком се, по увјеравању многих путника, замишља једна поларна водена струја, која иде са истока на запад, и која је *Jeannette-у* (тађу), кад је излазила из Берингова мореуза у Поларно море, замијела док се ова није разбјела о ледене санте и пропала. Држи се да је ова лађа прошла поред самога пола, и Нанзен је, на својој поларној карти, назначио њен траг преко 89 степена сјев. ширине. До те најисточније тачке његова пута кретао се *Fram* по отворену мору и у правцу који су му морнари давали, али су га ту савладао ледене санте, и онда је даља судбина цијеле експедиције предана милости и правцу ледених саита. 28

септембра исте године *Fram* је зашао у област поларног леда и окренуо се у западном правцу. Кад је *Fram* стигао до 100 степена источне дужине и близу 84 степ. сјеверне ширине, Нанзен се уочио да се брод креће само у западном правцу, а да се неће много приближити полу, те се ријешити на једну сувише куражну мисао: да напусти брод. 14 марта 1895. Нанзен напустио *Fram*, и у друштву са само једним другом, *Johansen-ом*, кренуо се пешком на сјеверном полу, са стварима које су на санкама вукали пси. *Fram* је и даље наставио свој пут у оном правцу, куда су га ледене санте гурале. Нанзен је са најискусављадивљим напорима допро до 86° и 136° сјев. ширине, а то је на растојању 3° и 46' од првога пола, што износи растојање од 421 километар.

Тако, са леденог вјека, посматрао је Нанзен докле му је вид допирало, и ништа друго није могао видјети осим нагомиланог пространиг леда. Нанзен је провео на овоме својом усамљеном путу више од једне године. Пристигао је на рт *Floga*, који се налази на јужном крају Франц-Јосифовог Земља, под 80 степенем ширине и 48 дужине, тек 17 јуна 1896 год., где је сусреш једнога Инглеза, који га је примио у чин, те је могао стићи у Вардо 12 августа 1896. *Fram* се потуцао између ледених саита 2 године, 10 мјесеци и 15 дана, рачунајући од 28 септембра 1893, када је зашпао у њих, на до 12 августа 1896, када је од Шпицберга поново ушао у отворено море. Он је такође долазио до 86 степена ширине; дакле, Нанзен је само за 136 минута ишао сјеверније. Кад је Нанзен стигао у Вардо, није могао о својом броду ништа сазнати, већ га је морао очекивати, и овај је стигао у Тромзо (Тромс) 20 августа исте године. Ту се Нанзен, послије седамнаесто-мјесечног одсуства, поново састао са својим друштвом.

Нанзен и његово друштво на броду вршили су, на цијеломе путу, астроном-

ска, метеоролошка и остала разноврсна посматрања, од којих ћемо и ми изнијети нека, у ономе обиму у коме их је Bulletin француског астрономског друштва у свесци за август од ове године приказао својим читаоцима.

Дјелотворне и (осјеке) знатно се осјећа у овим ширинама, по осцилацијама ледених пола, која се услед тога дижу и спуштају, па се често дешавају страховите дислокације, праћене загушљивом пра-ском и пуцањом.

5 новембра прве године нестало је сунчево свјетлост; сунце је зашло. „Још се тога дана, врло ниско на хоризонту, у југо-западном правцу, виђале један слаб свјетлостни млаз, једна свјетлостна игра загасито црвена као мрља од први, преласећи у перлацесту, зелену, бљиведо плаву и најпосле у загасито плаву свјетлост. На сјеверу нијају се праменови бореално свјетлости, увјек промјенљиви и покретљиви, никада нијесу у одморку, као душа човјека.“ За вријеме дуге поларне ноћи, која је настала тога дана, брод је снабдио електричном свјетлошћу, која се производила једном вјетрењачом. За снабдјевање топлотом владају сасвим дружији обзир него код нас: тамо на хладноћи од — 30° нијесу имали потребе да доже нећ. Једна лампа довољна је на да се има врло пријатна топлота у кабини. Посматрачад у самој кошуљи неће се на кров лађе и чита термометар. Нема ни вјетра ни влаге. Вјечиту тишину од времена на вријеме прокида само ломљава леда. Мјесто сунца стоји на небу мјесец, чији зраци одбајекују по воденој површини, која овдје ондје кроз пукотине провирују. Испод ледених пола налази се дубоко море, чија дубина прелази преко 3000 м. Али је вјетар понекад такође страховит и зима је неспољна.

Минимална топлота долазила је до 48 и 50° испод нула, а средња дневна до — 40°. Средња мјесечна топлота у марту

1894 и јануару 1896 била је — 37°; у фебруару 1895 — 36°; у јануару 1894 — 35°. Највећа средња мјесечна топлота била је у јулу 1894 и 95 од + 0°. Начин читања анеометра даје нам појам о страној хладноћи; нигдје се човек није смио дотаћи голом руком, јер би је спрежио као усмјаним гвозде. Али при свем том, посматрачи су били врло храбри, они су 3 јануара 1894, када је максимална температура била — 39°, а минимална — 40°, скидали рукавице и руковали шрафовима на астрономским инструментима. Они трупкају ногама, ударају руком о руку, али ипак нијесу отворено признавали своја трпљења. У ствари, хладноћа није толико страшна као што нама изгледа. Потврђује се мишљења Кам. Фамаријона, да хладноћа није сразмјерна степенима. Мања је физиолошка разлика између — 10° и — 30° него између + 10° и — 10°. Нанзен наводи још један примјер како је безнасна ниска температура у тим предјелима: 6 фебруара температура је била — 42°; тога дана он се шетао само у дебелим ципелама, обучен је био у обичну кошуљу и двије кожни блузе, на ногама је имао унтерциг, панталоне и чохане докољенице, па су га ипак пробије круине грашке зноја.

16 фебруара под 80° ширине, јавља се сунце пошто одсуства од 112 дана. Тога дана у подне осјећала се код њих свију велика узбуђеност. Сунце, али ипак не право сунце, већ његов рефлектовани лик (лик се сунчев утљед преламања свјетлосних зракова јавља прије него што сунце само изађе,) јављало се на истоку. Прво се указа једна дугачка, као ватра свијетла бразда, у хоризонталном правцу, затим двије, једна над другом, одвојене тамним интервалом. Док се сунце помогло за један митар изнад хоризонта. Нанзен је примјетио широке (као обичне патљике) хоризонталне бразде; све су биле једнаке дужине. Цијелокуни изглед сунца био је

која се налази код других лица, наред-
бом Пеллијевог уздижења. Шта више,
„Фигаро“ износи нека писма Естер-
хазиева. Тако се у једном писму вели:
„Наши плашљиви и незналице беперали,
опет ће пувити немачке затворе.“ На
једном другом мјесту вели он: „Кад
би неко рекао, да као улански капетан
појечем сабљом какавог Француза, ја
бих био срећан.“ Сљедеће се писмо
тиче једне париске умјетнице, с којом
је Естерхази стајао у ближим одно-
сима. Он пише о тој дами своје при-
јатељу: „Ја сам драги мој друже,
предат потпуно пој на нилост и неми-
ност. Ја је мрзим на њу све употребити,
да ми она сљеђује, ако ме ухапсе.
Један од мојих млађих, чија би се
пушка случајно оклинула, ослободиће
ме од ње за павијек.“ Даље пише
Естерхази: „Ја сам увјерен, да овај
народ није вриједан патрона који би
га убио, и те плашљивце ме, све
више утирђују у моме мишљењу.“
(Ово се односи на Французе.) Сваки
осјећај о човјечанству изумро је код
тог народа. Ја сажаљавам јако што
сам напустио Африку, поред свега
што је тамо тако досадно, и што сам
ступио на земљу те гадне Француске.
Радо би се опет повратио у Алжир!“

Листови, који сумају у кривцу
Естерхазиеву, нијесу донјели та писма.
Једне новине тврде, да је претресом
доказана његова невиност. Споредним
стварима, нема да се забављају на
претресима. Судје не мају никакве
доказе, да су акти, која им је дао
Матија Драјфус, истинита. Драјфус је
крив, и влада ће то потврдити, кад се
та ствар буде коначно испитала, а
тима ће се ућуткати и гласови, који
веле, да је Драјфус антисемитска
жртва. Претресом је доказано за сада
ово: Да је више особље министарства
војеног преварено од једне индивидуе,
која је имала лажне свједоче; да је та
индивидуа морала имати помагаче,
који су знали за ствар којој служе
или не. До сада су ухапшена два
агента тајне пулице и једна жена,
која је такође служила тајној пулици,
као и два официра.

Како јављају петроградски листо-
ви, прије кратког времена прављене
су у Петрограду пробе с локомоти-
вама, које су нарађене у Петрограду и
које су одређене да пређу у сату
100 прета (106.900 километара), ву-
кући 12 вагона, сваки од 8 точкова.
Пробе су испале са свим повољне.

у облику једног правоугаоника блиједо
црвено свјетлости, који је непреко, у хри-
зосталом правцу, изобразан тамним браз-
дама (нантикама.) То је био, као што
смо поменули, само лик сунчев, који се
услед рефракције сунчане свјетлости поја-
вљује прије него што сунце изађе. У ства-
ри је тога дана с подне сунце било за 2'
и 22" испод хоризонта, и тек је 20 фебру-
ара, дакле после четири дана, изашло на
хоризонт тога мјеста. Овај повратак сун-
чев прославили су путници највећом све-
чаности, и приредили су за тај дан
„поларни гада-ручак.“

6 априла десно се опет један велики
догађај. Тога дана у 56 минута после
подне било је покретање сунца.

Други залазак сунца затекао је Нав-
сен на ширини од 81° 40', на дан 16
октобра 1894 године. — „У подне, сунце
је при хоризонту и личи на црвену куглу
у облику елипсоида. То је посљедњи пут
што га видимо. Збогом, мило сунце, изворе
живота!“ 13 новембар. — Путовање у
дебелим чизмама по дивној мјесечини.
Небо окићено звјездама. То су чаролије
другог свијета. Температура — 39°.

Од највећег су значаја резултати,
којима је Навсен, овом приликом, обогатио
океанографију овога предјела. До сада су
се о овом Поларном мору приписивале врло
мале дубине, ниједан их теограф није
називавао дубље од 300 метара, међутим
Навсен је, на цијелом путу куда се кретао,
мјерењем копчантовао дубине од 3000 до
4000 метара. Температура морске воде на
ширини је + 1°, на дубини од 2 до 20
метара — 1°, на дубини од 40 до 100
метара — 1°, на 210 мет. 0°, од 220 до
400 мет. темпер. + 0°, до + 0°, на 650
мет. + 0°, на 850 м. 0°. на дубини од
1800 до 3800 метара температура — 0°,
до — 0°.

„Наставник.“

И саобраћај ове брзине између Мос-
кве и Петрограда, установиће се од
пове године. Опаке локомотиве изра-
диће се и за возове директног саобра-
ћаја од Петрограда на Кијев—Одесу, а
осим тога израдиће се 15 таквих локо-
мотива за пољску жељезничку пругу
и 11 за југозападну.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Позив на претплату.) Дао сам у
штампу и до 1 децембра т. г. биће готова
књига: „О васпитању и учењу гла-
во-нијеми дјецe.“ Од какве ће користи
бити ова књига, јединствена у нас, како
за родитеље којима је зао удес даривао
дјецу са оваквим недостатцима, тако за
учитеље и свештенике који су у положају
да се благотворно њоме користе. И за
ширу публику ова ће књига бити од нео-
чијењене користи, јер нико не зна што га
може постићи, а да би је сваки родитељ,
ма и сиромашнији, могао набавити, цијена
је књизи само 0.70 п. л. или 35 новчића.

Надајући се да ће одзив читалачке
публике бити повољан и да ће се похи-
тати са претплатом, како би књига и прије
одређеног времена угледала свијета, пре-
поручујем ово дјело пажњи публике.

Претплата се шаље потписаном по-
штанском упутницом или у маркама. Скуп-
љаци на десет књига добијају једну на дар.

Пожаревац.

Вељко Љ. Рамадановић

учитељ главо-нијеми дјецe.

(Позив.) Кад је прије више од пола
године одбор упутно прогласи српском на-
роду, да прилаже на зидање наше гимна-
зије, учинио је то с увјерењем, да је пре-
дузео ствар, о којој висп будућност нашега
народа у овим крајевима, па и ако су
времена тешка а године оскудне, да ће
свјесни Срби савладати све сметње, па ће
се ухватити с нама у једно коло, да по-
могнемо нашој самохраниој гимназији.

Одбор се у нади није преварио. На
први глас, који одбор даде од себе, ода-
зваше се многи први родољубци; многи
искрени пријатељи српске просвјете, као
наши повјереници живо приустише те при-
бравше обилате прилоге у својем мјесту.
Има њих доста, који се уселили, на от-
платио један дио својега дуга, мајци која
их је васпитала и подигла. А управо срца
се тиче чин садашњих гимназијских уч-
еника: новчић по новчић скупилаху те при-
бравше не малу своту од 700 форината.
Назад је племенити властелин српски пок.
барон Милош Бајић својим ријетким и у
већих народа даром обезбједио предузеће,
и разбио сваку сумњу е да ли ћемо икад
угледати зграду наше гимназије. Одбор из
дубине душе кличе: слава барону Бајићу,
хвала дарољивим рукама!

Али дајући тако одушка својему за-
довољству, што му мисао није погинула,
одбор неће тим да каже, да је потпуно
задовољан и умирен. Не можемо премуча-
ти, да смо и више очекивали. Кад је пу-
стио проглас у народ, одбор је рачунао на
извјесне људе и друштвена тијела, па је
на своје у много прилика опазно, да се
оглушује баш на оној страни, од које се
најмање томе надаше. Одбор се тјешно
да ће ваљда јесен више доијети, али ево
јесен прође, а многи се повјереници и по-
дизивљу у тек неколико општина и дру-
штвених тијела се јавише.

Мојом пред лицем цијелога народа
нагласити: ова гимназија није само ново-
сатска него је и Бачка, није само бачка
него и банатска и баранска, па и од Ва-
радина до Приморја долазе синови срп-
скога народа под њено окриље, она је
дакле свега народа. На зар цио народ не
може поћићи зграду, која ће бати прилика
његова? А данашња хигијена и педагогија
много траже, од зграде средњошколске.
Нико не сумња о удобности и величини,
којима опремају имућни народи своје сред-
ње школе, али оволико новаца, колико сад
имамо, и поред Бајићева господског при-
лога, није са свим довољно ако помишљамо
на то, да се ова наша узданица даље раз-
вија. Кад смо већ тако близу давно же-
љеној мети, зар да сада поклекнемо и
клонемо?

Отворите срца и остала браћо Срби,
нека продре и у њих наш глас. Погледајте
на велику народну потребу, на на доса-
дашње приложнике. Некадашњи ученици
наше гимназије, општине српске, друштва
на тијела српска, који се не одујисте
просвјети српској посљедње је вријеме!
сјетите се српске новосадске гимназије и
пожурите се с прилозима.

У Новом Саду, 13 (25) нов 1897.

У име одбора:

Перовоја Председник
Др. Сима А. Ђирић. Ст. Поповић-Пеци,

кр. савјетник.

Благотић

Васа Пушчић,
управитељ срп. вел. гимназије.

(Бошко Југовић, слика Паја Јовано-
вића.) Познати српски академски сликар
Паја Јовановић почео је да ради велики
табло слика, који ће укупно дати гранди-
озну слику „Битка на Косову.“ Рад по
замисли доиста импозантан и драгоцијен,
а сумње нема да ће га кичица г. Јовано-
вића бити пуно достојна. Прва слика тога
таблоа, која је већ готова и у календару
„Србобрану“ изашла и била изложена у
Грађанској Казини у Београду, представља
кнежевог барјактара Бошка Југовића на
челу једног одјељења љуте српске коњице.
Бошко је на поманном ђогату, у часу кад
је овај у скоку. У лијевој му је руци
крсташ-барјак, а у десној дигли и мач.
Диван јунак пун живота, јунаштва и само-
преторјења. Главу је мало окренуо десно,
коњаницима, који језде за њим, подуство-
рена уста казују, да им нешто довикује
— позива их у смрт за честита кнеза
Лазара и српску државу. Тип је Бошков
јединствен, особито још у оном богатом
старом српском војводском одјелу, који је
кичица умјетничкога мјесторски израдила.
Коњаници, што за својим младим витезом
лете у бој, у смрт, сваки је за себе тип,
што веома маркантно карактерише г. Јо-
вановића као мајстора у стварању разно-
ликих карактеристичних типова. Кадорит
је красан и природан, перспектива тачна.

Добили смо овај оглас од Редакци-
оног Одбора, Београд — В. Граднице:
Давно се већ опажа да нашој узданици,
недостаје лист, који би био прави побор-
ник њихових жеља, прегнућа и потреба,
који би је заступао и који би јој дао
могућности да се не само међу се општи,
већ да је веже и узајамно споји на рад
и на своју свеоопшту корист. — Са том
мишљу, са том наодом, нас неколико Омла-
динаца покренемо лист „Полет“ Омла-
динаца за забаву, поуку и књижевност.
Издавање три пут мјесечно на табаку
бијеле школске хартије и стајаће од свр-
шетка ове године само 1.50 п. л. (8 бро-
јева), мјесечно (3 бр.) 0.60, поједини број
0.25 п. л., а за остале земље 2 фор. Са
жељом и наодом да Полет постане попри-
ште за просвјетну утакмицу Омладинаца
из цијелога Српства, те да се јаво као
раденици чак и они омладинци који су
још под туђином, — Полет ће доносити
писме, приповијетке, како оригиналне тако
и преведене, научне и забавне чланке,
описе појединих важних лица, области,
мјеста и др различите чланке литералне
вредности; пратиће живо, у колико му
буду могуће, сваки покрет Омладинских
дружина као и наше књижевности, зау-
стављајући се на појединим књигама и
листовима српско-хрватским био крити-
ком било рецензијом, а уз то ће, као што
напријед напомену, бити чврст поборник
све опште Омладине. С тога умољавамо
све познанике, пријатеље и љубитеље
књига да се заузму за претплату. На де-
сет претплатника скупићемо један при-
мјерак на дар. Новац и списак претплат-
ника молимо да нам се најдаље до 30. ов.
мјесца прати. Претплату и рукописе ваља
слати Администрацији „Полета“, Цетињска
ул. бр. 20., Београд. Сваки прилогач, било
у претплати било у раду, с благодарношћу
ћемо примати, те молимо како познанике
тако и непознате да нас у овом предузећу
потпомогну.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

Руска индустрија каучука и гуме.

Прије 50 година, год. 1844 у Русији
су било само двије фабрике, које су про-
рађивале каучук, доијет из страних зе-
маља, а вриједност ове производње изно-
сила је 132.000 рубаља. Послије 25 год.
ова скромна цифра удесетостручила се, и
износила је год. 1869 већ 1.481.000 руба-
ља. Послије других 25 год. настало је још
знатије повећање и то 17 пута толико,
т. ј. вредност производње била је у год.
1895 двадесет и пет милиуна рубаља.
Тако велики полет у једној индустрији,
која једино прерађује сировину са стране,
не може да се нађе ни у којој другој
грани руске индустрије. Индустрија робе
од гуме и каучука настала је у Русији
готово у исти мах, кад у Њемачкој и Ил-
глеској, али је у првим годинама изгледала,
да нема животне силе у себи. Од године
1870 датира се знатан полет, и производ-
ња робе од гуме порасла је толико, да не
само задовољава огромну домаћу потрош-
њу, но још може да чипи и знатан извоз
на стране тргове.

До почетка 30-тих година нашега ви-
јека, сирова гума, која се добивала у Ин-
дији и Аустралији, а нарочито у Бразилији,
није још могла бити предмет међународне
размјене, јер је била сувише осјетљива
према промјенама температуре, тако да
се није могла употребити за практичне
цијељи. Тек кад је Лидердорф у Берлину
пронашао како утиче сумпор на каучук,
могла се дати сталност фабрикацији кау-
чука. Кад се каучуку дода сумпора он
добије чврстину и отпорност према дјетству

атмосфере. Ово додавање сумпора каучуку
зове се вулканизирање.

Први покушаји да се ова метода
уведе и у Русији били су без успјеха.
Тако у први мах није помогла ни наклоност
владе, која је завела заштитну царину.
Тек кад се образовала компанија „Руско-
американске мануфактуре гуме“ производ-
ња робе од каучука добила је индустриј-
ски карактер. Испиња је фабрика концен-
трисала своје силе на производњу цинела
(„кажача“), а ова се услед практичних
поправака на овом пољу, брзо развила.
Год. 1860. произведено је свега око 220
хиљада пари цинела од гуме, у год. 1875
била је производа 5 пута толика, године
1880 преко 2 милиона и 300 хиљада пари,
а год. 1891 4.765.000 пари. Од 1880 имала
је руска индустрија гуме, као и у цијело-
ме свијету, да се бори са индустријском
кризом, коју је изазвала тежња једне гру-
пе бразилијанских капиталиста, да свјет-
ску трговину са каучуком за себе моно-
полишу. Ово је знатно утицало на цијену
сировог каучука. Од год. 1878 поцела се
цијена једног килограма каучука од 5 дин.
и 30 на 12 дин. Од, до 1883, па је опет
пагло пала. Сад је цијена у Русији пала
до 6 дин по килограму. Од год. 1885 по-
цела се свуда мануфактура гуме да раз-
вија опет на нормалан начин. У исти мах
поправише се и биланси руско-американ-
ског друштва, но томе је доста доприни-
јело и уортачење са најстаријом руском
мануфактуром гуме фирме Кириштин. Год.
1882 производња овога друштва имала је
вриједност од 6½ милиона рубаља, године
1891 већ 9.320.000 рубаља, а 1895 стигла
је производња вриједност од 14½ милиона
рубаља. Из ових цифара може се видјети,
какав положај заузима у цијелокупној
руској индустрији гуме руско-американско
друштво производа поглавног цинела; од
цијелокупне ове производње у години 1891
у вриједности 9.300.000 рубаља, ово је
друштво само произвело цинела од гуме у
вредности 7.600.000 рубаља. Московско
друштво производи на против поглавно
ситну робу од гуме (Kugzwage); фабрике
у Риги опет производе највећим дијелом
тако звани линолеум (дебеле „мучење“) у
гдје каучук служи за везу међу концима
ткања. Осим поменутих фабрика има још
око 20 мањих, које производе печате
(штампице) од каучука и шпофове, који
воду не пропуштају. За ову фабрикацију
оне не употребљавају сирови каучук, него
пода прерађен у иностранству и отуд уво-
зеп. У губернијама Москва, Варшава и
Петриков, има још фабрика које израђују
разна ткања од каучука. Конци од гуме
увозе се из иностранства, па у Русији
само омотавају сивином или вуном, и тако
употребљавају за производњу разне робе.
Фабрикација штампица од каучука тек је
од скоро постала у Русији, па и до данас
не напредује, јер нема довољно потрошње.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

ЦЕТИЊЕ, 28 новембра.

(Српска Књиж. Задруга.) Улоге
за шесто коло Срп. Књиж. Задруге
предали су ми:

Оснивачи:

Високопроевљени Г. Митрофан Бан,
г. Војвода Гавро Вуковић мин. спољ. по-
слова, г. Блажо Бошковић командир пер-
јанички, г. Ђуро Поповић гл. школ. над-
зорник, г. Др. Ст. Огњеновић, окр. лекар.

Улагачи:

Г. Филип Ј. Ковачевић проф., г. Ђуро
Адрић, г. Лазар Поповић гимназист, г
Мираш Вукић учитељ.

Ово коло задругиних издања биће
областије од досадашњих, јер је Урава
одлучила и осму књигу придати. Потоњи
је рок за упис у ово коло Николдан
(6 Децембра) ове године.

Цетиње, 27 Новембра 1897.

И. М. Поповић.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Старац од 140 година!) У мослов-
ском радном дому налази се од неког вре-
мена старац од 140 година, по имену
Кузмин, кога су граду ради просјачева
уставили. Кузмин је дуго времена живио
у Сибирији, камо га послале још за доба
кметства ради некакога злочина. Московске
„Новости дња“ веле, да је Кузмин посе-
без икакве длаке на напораном лицу, које
подејећа на на печену јабуку. Сијех је и
хода на шакама, јер да му је дио ногу
„злато изјело.“ Он је уза све то узмогао
доћи из далеке Сибирије у Москву. Свјет-
ле, модре очи старчеве гасћу још живо и
весело. Старац сада моли, да му се даде
тријна мјесечна потпора. Градско погла-
варство Москве хтјело га је смјестити у
убожицу, али старац да на то пристаје.
И старчеви родитељи дуго су живјели.

Отац му је умро у 150 години, а мати била је 109 година стара. Старац је недавно још молио, да му се даде дозвола, те се може бавити тражењем златних руда. Он вели, да најбоље знаде, где има злата, јер добро позна земљу. Своју високу добу тумачи старац тиме, што готово никад није пио ракије, није волио жене, пио пушио. Приповједа врло занимиво. За француске провале у Русији године 1812 био је Кузмин већ старац од преко 50 г.; он врло добро позна Сиберију и радо о њој приповједа, особито о златним налазиштима, која такођер добро позна. Тврди, да му је здравље и од тога служило, што је радо уживао опште ствари: хрен, лук, горушицу и роткви. Симпатије Кузмина посве су на страни старине, јер он вели, да је тада народ био бољи, покорнији и мирнији и да није толико тежио за златом, како сада, „кад су сви богати али не имају на души мира.“

(Умјетни дијаманти.) Талијанскоме физичару дру. Оуиниу Мајорану прошло је сретно за руком пронаћи нов начин стварања умјетних дијаманата од угљена. Поступак састоји у том да се комад угљена електрички угрије и онда стави под силан притисак. Тај се изведе помоћу ваљка, над којим се смјеста помоћу експлозије произведе притисак од 5000 (?) атмосфера. Иза те експлозије остане на мјесту црна маса, састојећи се поглавито од графита и угљена без облика. С том масом треба сада на установити начин поступати, да се добију од ње мали црни непровидни кристали, који имају сва својства правог дијаманта, осим сјаја и боје његове. Покушај Мајоранијев доказује, да су притисак и топлина сами довољни, да претворе угљен у кристалинични или дијамантин облик, те није нужно конијеска растопања угљена, да га преобразује, како је чинио Henri Moissan у својим покусима.

(Експедиција за Андреом.) По вијестима из Тромсёа, повратила се је онамо експедиција, која је одаслана била, да Андреу у помоћ дође, ако се налази на леденим фјордима Спитцбергена, од куда се је наводно чуло запомагање. Капетан експедиције тврди, да није ништа примјетио, по чему би се дало слутити, да је тамо тако пострадало.

(Брзојав будућности.) Централно новине за оптику и механику објавише врло позитивну изјаву италијанског професора Ауртона, који је познат као један од најбољих и највјештијих истраживатеља на пољу електромагнетизма. У свом предавању изнекао је тај професор сљедеће пророчанство: „Нема сумње, да ће доћи вријеме, кад ће бити бакрене жице, гутанерје и друга средства за ометање брзојавних жица ствари прошлих времена. Буде ли тада ко хтио саопћити штогод своме пријатељу, чије му боравиште није познато, он ће говорити, електромагнетичким гласом, што ће га разабрати само онај, који посједује у томе припадјући слушни орган, доким ће бити неразумљив за све остале. Он ће и, пр. звати: „Гдје си ти? и добиће одговор: „Налазим се сада у руднику...“ или „сред Океана“ или „сада прелазим преко горе Анда“ итд. Не добије ли никаква одговора, то знаде онда онај, који пита, да му пријатељ више не живи. Колико ли ће разна питања и одговори разни тећи од поља до поља међу онима којима је одговорена свеза говора, доким ће за све остале људе остати неразумљиви!“

(Краљица — дијечница.) Од пет година бави се португалска краљица управом страствено проучавањем медицине; у многим случајевима у својој околини веома успјешно употребљавала своје медицинско знање. Сада се је пак краљица одлучила, да се даде сасвим у службу медицине. Она је пропUTOвала дијелу Португалску, прегледала болнице, лечишница, родилишта ит. д., те је у споразуму са најодличнијим професорима медицинског факултета израдила основу, по којој ће се здравствена служба у Португалској сасвим преуредити. Краљица је познала е тога све сталексе, да јој при дјелу помажу.

(Руски новинар.) Ових дана прослављена је у Петрограду 50-годишњица књижевниог рада М. Стасиљевна, утемељитеља и управитеља знамените руске ревуе „Вјесник Јевропи.“ Стасиљевна био је прије професор на петроградском свеучилишту и одгојитељ престолонаследника Николе (старијег брата Александра III.). Почетком шездесетих година посветио се је сасвим новинарству и на том пољу стекао великих заслуга. Петроградско градеко заступство једногласно је закључило њему у част основати двије школе и под његовим именом утемељити више штипендија на свеучилишту.

(Освета судбице.) У Бечу догадио се је необичан случај. Прије три године оженио је богати трговац Меикенер прекарну Мађарицу, Ирму Јорданову. Исти дан када је било њихово вјенчање, устријелила се пред Меикенеровом кућом дијелна млада дјевојка, коју је до тада Меикенер

варао. У браку је крешки иначе Меикенер почео побољевати и наочиче пропадати. Из болести у глау развила се сушица, која га је и уморила. На тај дан кад га имадоше сахранити, устријелила се крај његовог одра и сузруга му Ирма. Није ли то клетва невјере?

(Борба против пијанстау.) У Инглеској већ од године 1847 постоји друштво против пијанства, а зове се „Band of Pure“ — војска паде. То је друштво силно раширено по цијелој земљи. У 22.493 мјеста имаде 2.902.805 чланова, који никад не пију аcoholних пића. У новије се је вријеме почело то друштво, знајући да је најбоље средство против сваког болести, кад јој се преуеретне, тринити се, да се још дјеци докажу посљедице жестоких пића. По статистичким подацима увиђа се је друштво, да је најопасније доба за младиће од 15—21 године, јер се највише баш и у тој доби младићи продавају пиће. Да се избјегне тој опасности, друштво се стара, да се ствар удеси тако, да његови млади присташе од 14—21 године проводе вечерње вријеме од 8—10 сати у кругу старијих особа, гдје их забављају гласом, пјевањем, разним забавним и поучним предавањима итд. У ту сврху потрошило је то друштво 5.000.000 марака задњих пет година. Сваке године путују такви забавни учитељи по цијелој земљи. Тако су прошле године пропUTOвали 765 мјеста, држали говоре у 3863 школе у присућу 14.889 одраслих и 439.464 дјеце. И у Белгији постоји слично друштво.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

ПРАГ, 21 новембра. — Ушљед проглашења онсадног стања велика узрујаност. За вријеме прокламације и послје је ње мпозина уапшени.

ПРИЗ, 21 новембра. — Сенатор Миљард именоват министром правде.

ПРАГ, 22 новембра. — Велики нереди. Полунаши прозори. Жандармарија разагнала гунгуле.

ЦАРИГРАД, 22 новембра. — Кандидати руски за гувернера на Криту: Маврогеније, Вахингтон, Каратеодоридес и војвода Божо Петровић.

ЦАРИГРАД, 23 новембра. — Мир између Грчке и Турске коначно потписат.

РИМ, 23 новембра. — По листовима Пелусе дати ће оставку. Нелидов примљен од краља срдочно при предаји акредитива.

АТИНА, 23 новембра. — Међународна комисија саставиће пројект контроле да се поправе финансије.

БЕЧ, 24 новембра. — Командант марине Стернек напрасно је умр'о од апоплексје.

РИМ, 24 новембра. — Већи дпо новина јавља, да ће уз Пелуска цно кабинет подијети оставку, да се онет конституише под Рутеном.

ЦАРИГРАД, нов. — Дефинитивни преговори мира подншени Султану на ратификацију.

БЕРЛИН, 25 нов. — Рајхстаг расправљао пројект марине, Хохенлое нагласно да је пужно појачати марину.

БУДАПЕШТ, 25 нов. — Министар предсједник положио нацрт закона односно догана.

БНОГРАД, 27 нов. — Министар Ђорђевић присенио и предузео министарске послове.

РИМ, 27 новембра. — Како сви листови нагађају, Запардели ступиће у кабинет као министар правде.

КАНЕА, 27 нов. — Устаници напали на тврђаву Кисано, посада се бранила, бој трајао уру. Хиљада устаника опсјело хришћанско село Периваљак, да освете неко лопоство. Бој крив, успјех непознат.

ФРИДРИХРУ, 27 нов. — Књаз Хенрик посетити Визмарка и зауставио се код истога цијелу уру.

БЕЧ, 28 нов. — Делегације аустријске посвршавале су своје послове.

ЛОНДОН, 28 нов. — По стандардовима вијестима експозе Годуховскога учинио је дубоки и трајни упечаток на народну критеку скупштини, из које ће многобројни најугледнији чланови употребити вас свој уплив, да се устаници поборе вољи Јевропе.

Устаници ће положити оружје, ако се

велесиле сложе у начелу, да се до извјесног и потребног рока повуку натраг турске трупе и да се организује једна критска жандармерија.

ОБЈАВА.

Инканат продаје робе пок. Николе Шаре, бившег овдашњег трговца, који смо објавили били нашим дописом од 10 октобра 1897 број 287, узроком малог броја пријавиоца купаца, одложен је поново до на 18 децембра ове год. Услед чега се овим путем и објављује купцима који се желе патјенати, да поменутог дана присуствују инканту.

Број 350

Данилов-град, 19 новембра 1897.

Управа
Вароши Данилова-града.

(1—3)

ОБЈАВЕ.

Никола Горчинов Вујовић из Ожеговаца Катунске нахије — отишао је назад 6 година у Цариград; доцније је, како се чује, прешао је у Бугарску, али својима никаквога гласа о себи давао није. Будући да његова мајка ништа о њему сазнати не може, то се умољава сваки онај, који што о поменутом Николи знавао, да би доставио.

КАНЦ. МИН. ИНОСТРАНИХ ДЈЕЛА.

Петар и Марко, синови Стевана Стојановића учитеља с Фрутка из Вјелонавића прије двије године отишли су у Србију у Сењски Рудник; доцније су прешли, како се чује, у Бугарску, али родитељи о њима ништа не знаду, нити чују. С тога се умољава сваки онај, који што о реченима зна, да би извјестио:

КАНЦ. МИН. ИНОСТРАНИХ ДЈЕЛА.

Цетиње, 6 новембра 1897.

Назад четири године отишао је Перо Николић Вуксановић из Текића у Цариград, одакле је прешао неће у Влашку, и до 1894 год. својима се јављао. Будући да од то доба његова родбина никаквог гласа од њега не добива, то се сваки онај умољава који би што о поменутом Перу знавао да би извјестио:

КАНЦ. МИН. ИНОСТРАНИХ ДЈЕЛА.

Цетиње, 6 новембра 1897.

НА ЗНАЊЕ.

У магазину потписате Финанције налази се сљедећа роба:

1. Једна кашета пића Шампања, од 27/1 1896 г.
2. Једна кашета са нешто свијећа и базона за освјетљење од 22/4 1896 г.
3. Двије кашете пића ликера по надишеу од Јелића из Шибеника од 15/7 1896 г.
4. Четири кашете воде минералне од 6/8 1896 г.
5. Једна кашета пића ликера по надишеу од Матавуља из Шибеника од 8/9 1896 г.
6. Једна кашета питуре од 26/4 1897 год.

Пошто се нико до данас не пријави, да своју робу потражи и одкупи; то се овим путем траже и позивају власници горњих ствари да се пријаве потписатој Финанцији са оригиналним рачунима или вјероватним свједоцбама до 25 Децембра ове 1897 године, да своју робу одкупе, јер: после овога дана роба ће се одма продати за намиру Државне таксе и ових и других трошкова, а власници губе право даљег тражења.

Број 94.

Цетиње, 20/11 1897 год.

Из Управе Финанције
Вароши Цетиња.

(2—2)

НА ЗНАЊЕ.

Добро далматинско, без примјесе вино; — продајем само за готов новац 1 кило (литар) 16 повчића.

На барело особита је погодба.

Цетиње, 27 новембра 1897.

Лука Анђус

(1—3)

трговац.

ОБЈАВА

Један часник из ове вароши изгубио је у запечаћеној куверти фиорина 115 на којој стоји ланисом забиљежено

Велимље 115 фиор.

Умољава се, ко их нађе, да их преда Варошкој Управи гдје ће и награду добити.

(1—3)

НА ЗНАЊЕ.

Част ми је извјестити: да ћу и у будуће за најумјеренију цијену чистити, водити и плембирати кароизне зуге са најбољим американским пастама а осим тога срегром и златом.

Цетиње, 19 новембра 1897.

Фелдшер Болнице Данила I.

(2—2)

Тимотије Гаговић.

ОБЈАВА.

Овдје на Цетињу код Зефа Мала налази се Фрањо Бенедетић поправљач свијех врста макина за шивење и поправљач велосипеда.

ОГЛАС.

Ко би хтио да научи како се нече ракја од свакојакe ране или од кромпира, а особито је хасновито за економе који гаје стоку, пека се изволе писмено обратити на

Арона Живковића

(у Беоге, Угарска) у Старом Бечеју.

(1—3)

ОГЛАСИ

1000-3.000 или 50 до 150 наполеона

на годину може зарадити један чојек работајући с нашима макинами за плетење. Лако се научити; дијете може се служити шњима. Једна чараша може се сплести за 20 минута. Траже се агенти. Питајте цјеновнике (prix courants) M-r Cetford — 67 Southwork str. — London S. E. — кореспонденција на француском и немачком). (6—10)

LUXARDO
MARASCHINO di ZARA
Questo Liquore rinomato non dovrebbe mancare a nessuna mensa.

Zadar (Dalmacija) (28—37) Zadar (Dalmazija)